

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 17. De causis à peccato excusantibus non seruantes ieiunium
Ecclesiasticum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

CAPVT DECIMVMSEPTIMVM.

De causis à peccato excusantibus non obseruantem ieiunium Ecclesiasticum.

S V M M A R I V M.

- 203 Hæresis Begardorum & Beguinarum, quod soli peccatores obligentur ad ieiunium.
- 204 Iusta causa excusat à peccato non obseruantem, quæ varia est.
- 205 Per causam impotentie adolescentes vsque ad 21. annum excusantur à ieiunio Ecclesiastico.
- 206 An id sit intelligendum cum aliqua restrictione.
- 207 Quando possint adolescentes ad ieiunium adstringi in precepto.
- 208 Adolescentibus, in quibus predicta excusatio locum habet, non licet in die ieiunii cibis venis vti, & quando liceat infantibus.
- 209 Qui senes excusentur à ieiunio Ecclesiastico, ac qui infirmi.
- 210 Excusantur mulieres pregnantes & lactantes.
- 211 Qui pauperes excusentur.
- 212 Necessitas excusans à ieiunio.
- 213 Excusatio agricolarum, & laboriosas artes exercentium.
- 214 An ea extendatur ad diem ieiunii, in quo laborem intermittunt.
- 215 Nec labor maximus necessarius est nec minimus sufficit ad excusandum à peccato violationis ieiunii.
- 216 Medicis requiritur: vnde statuitur in particulari de artificibus, qui censentur à ieiunio excusari quæ verò non.
- 217 Excusatio eorum, quibus aliquid debitum incumbit, quod exequi nequeunt ieiunando.
- 218 Labor quem quis nequit cum ieiunio sustinere, excusat, cum fuerit necessarius suscipiendus, alias minime.
- 219 Ex pietate excusatur à ieiunio qui incumbit operi, quod maius est eodem ieiunio, nec ipsum secum patitur.
- 220 Voluntaria peregrinatio ad loca sancta, quando excuset ab obseruatione ieiunii.
- 221 Quando ob amicitiam, aut metum grauem liceat frangere ieiunium.
- 222 Excusatio existimantis bona fide iustam habere causam non ieiunandi.
- 223 De supplendo defectu per auctoritatem Superioris, cum dubia est causa excusationis.
- 224 Quod non est necessarium, si Papa aut Episcopus dispenset in ieiunio instituto per suum, aut sui predecessoris decretum.
- 225 Ieiunium pro tota Ecclesia indictum quatenus relaxari possit ab Episcopo, ac etiam à Parocho, & à religiosarum familiarum Prælati.
- 226 Documenta de relaxatione ieiunii notanda pro praxi.
- 227 Superior in dispensando non debet superuolus esse, nec rem in subditi conscientiam recitare.
- 228 Quæ ratione valeat Parochus relaxare ieiunium in causa dubia.
- 229 Non potest Confessarius in causa dubia ieiunium relaxare.

Preceptum Ecclesiasticum de ieiunio obligare quemlibet Christianum, nisi rationabili de causa excusetur Caiet. in verbo ieiunium cap. 3. ostendit ex eo, quod ipsum generale sit, & toti populo Christiano commune, prout recepta Ecclesie vniuersæ consuetudo declarat: quæ est sententia expressa D. Thomæ in cit. art. 4. & aliorum, quos in 4. distinct. 16. quest. 3. art. 2. Gabriel commemorat.

203. Atque illud quod Begardi & Beguinae absurdè senserunt obligare solos peccatores, non autem iustos & perfectos, bene refellit ab Abulensi ad cap. 6. D. Math. quest. 138. & ab Alphonso Castro aduersus hæreses, verbo ieiunium, hæresis tertii: & à Bellarm. in controuersia de bonis operibus lib. 2. cap. 10. De quo errore ad nostrum institutum sufficit notasse eum damnatum esse ab Ecclesia in Concilio Viennensi vt patet ex Clement. Ad nostrum De hæreticis: & quod nemo tam sanctus sit in quo ex cap. 3. epistol. ad Galat. caro non concupiscat aduersus spiritum. Vnde cum ieiunium non solum sit satisfactorium pro peccatis præteritis: sed etiam iuniorum pro vitandis futuris; proque se præseruando ab illis: nullus tam sanctus est, quin ei vile sit carnem edomare per ieiunium exemplo D. Pauli; quamuis raptus fuisset in paradysum, & audiuisset arcana verba quæ non licet homini loqui: atque responsum accepisset, Sufficit tibi gratia mea: corpus tamè suum

castigabat, & in seruitutem redigebat ne prædicans aliis, ipse reprobus efficeretur [ex prior. ad Corinth. cap. 9.]

Quamuis autem id ita sit, non omnes tamen Christiani qui prædictum præceptum non seruant, peccant, sed solum qui nullam iustam causam habent non seruandi: qui enim iustam habent, excusantur. Quæ causa, vt loco cit. docet Caiet. potest esse vel vera, vel existimata, vel authorizata: ac rursus vera multiplex, sed quæ ad tria capita reuocari possit, nempe ad impotentiam, pietatem, & necessitatem. Cum enim excusatio ab obligatione præcepti humani ex eo nascatur, quod Superioris à quo datur voluntas sit consulere subditum bono, vt ipse qui præcipiendi potestatem acceperit non in distinctionem, sed in adfectionem, ex posteriori ad Corinth. cap. 13. taleque bonum, sit vel corporis, vel spiritus, vel externæ substantiæ: quando per obseruationem præcepti læderetur corpus, impotentia excusat ab illa: quando verò læderetur spiritus, excusat pietas: quando denique læderetur substantia externa, excusat necessitas. De quibus singulis sigillatim dicamus oportet.

De causa impotentie.

S E C T I O I.

Ex impotentia à ieiunio Ecclesiastico excusat Caietanus, primo loco adolescentes vsque ad annum vigesimum primum completum; sed vtrum bene dubitari potest. Nam pro contra sententibus: de quibus Azor. in 1. part. Moral. in sit. lib. 17. quest. 2. ratio hæc facit, quod adolescentes ante illam ætatem multa peccata committere soleant, quibus perinde ac maiores natu per ieiunium occurrere debent: & vt occurrant compellendi videntur.

Excusatio adolescentium.

Sed auctoritas D. Thomæ in eodem art. 4. ad 2. quam non modo Caiet. sed etiam Abulens. in sequen. qu. 139. pluresque alij quorum Azor. quoque meminit sequuntur sufficit ad tenendum tutam conscientiam id quod dictum est, vt communis tenentis monent D. Anton. 2. par. tit. 6. & Gabri. in 4. dist. 16. ille cap. 2. §. 4. & hic quest. 3. artic. 1. notab. 4. nam satis bona ratione D. Thomas vitæ tempore, quod adolescentis vsque ad eam ætatem soleant indigere frequenti cibo, & in magna copia propter abundantem in eis vim caloris, cibum ipsum facile absumunt: & operantur non solum vt nutriat, sed etiam vt nature debitum incrementum in eis præster. Cum igitur Ecclesia non intendat quemquam præcepto ieiunii obligare, cum detrimento notabili bonorum corporis, existimandum est adolescentis non ante obligari ad ieiunium Ecclesiasticum quam absoluerint vigesimum primum annum seu tertium septennium, in quo secundum phisicos absolutur hominis accretio. Quam rationem & alia ad rem hanc spectantia, bene tractat loco citato Abulens. Sed pro praxi nobis propolita sufficit addere responsum ad rationem in contrarium allatam: quod et si tales adolescentes multa peccata committant, non ideo tamen necessarium esse vt præcisè per ieiunium ab Ecclesia præceptum, debeant pro illis Deo satisfacere: nam non desunt alij satisfaciendi modi.

Si quæras num ante eam ætatem adolescentis, si non ad omnia talia ad aliqua ieiunia teneantur.

Respondendum est secundum Abulens. ibidem, teneantur quia causa supradicta per quam excusantur à ieiunio quod sit licet frequentiore, & abundantiore cibo egeant ratione augmentatiõis, non datur æqualiter toto illo tempore, sed quanto quis magis accedit ad finem augmentatiõis, tanto minor est augmentatio & per consequens tanto minor causa sæpius comedendi. Deinde vt Medina argumentatur in Cod. de ieiunio questionibus, quamuis tales non possint omnia ieiunia, possunt tamen aliqua sine corporis aut sanitatis detrimento seruare: vt ieiunia Quatuor temporum, vigiliarum, & duorum vel trium dierum hebdomadæ in Quadragesima. Eos ergo ab his excusandi nulla est iusta causa. Verum tamen quia D. Thomas loco citato, & cum eo sum Caiet. tam etiam Nauarr. ille ad eum locum D. Thomæ, & hic in Enchir. cap. 21. num. 26. ab solutè & sine tali restrictione dicunt, non ante vigesimum primum annum adolescentes ad ieiunium Ecclesiasticum teneant, non putant incommodum, si ad quæ situm respondeatur negative; maxime cum videamus consuetudine seruari vt adolescentis ieiunandum

cundum quod etate crescunt, ad ieiunium vel inuenterur vel compellantur ab illis qui ipsorum curam gerunt : quod conueniens esse D. Thomas consequenter admonet: non quasi iam sint adstricti præcepto ieiunij, sed tanquam asuescendia ad illud seruandum cum ad legitimam etatem peruenerint. Accedit quod ex contraria sententia, timoratis magna conscientia perturbatio, & animi anxietas oriri possit, dum non constat nec facile iudicari potest, ad quæ ieiunia quis dum etas paulatim crescit, teneatur.

Nota vero primo, cum Nauar. *ibidem* ex D. Thoma vrgente graui necessitate posse adolescentem præcepto adstringi ad ieiunium: siue necessitas sit publica: qualis fuit propter quæ Ionæ 3. datum est præceptum, vt homines & iumenta non gustent quidquam: siue sit priuata, vt ea quam patitur persona, illius implicata, in cuius remedium Confessarius imponit ieiunium. Nec obstat quod detrimentum ex tali ieiunio sequatur: quia ipsum est priuatum & corporale, quod publico & spiritali potest poni debet.

Nota secundo, prædictam excusationem locum habere etiam in Religiosis, qui nondum vigesimum primum annum exceperunt: siue sint nouitij, siue professi, vt ex Gabriele & Rosella notat Azor. in cit. quest. 2. quia in illis perinde ac in aliis causa excusationis locum habet. Attamen, vt *idem* alios secutus in sequenti quest. 3. sentit, non excusantur à ieiunijs quæ iniunguntur, per regulam suæ religionis, eo quod illius obligationi voluntate sua se submiserunt, qua sicut extra religionem potuissent se ad ieiunium seruandum adstringere, verbi gratia, illud vouendo: sic etiam poterunt in religione, obligando se ad obseruationem præceptorum illius.

Nota tertio, adolescentem excusatum à ieiunio, non excusari pariter ab abstinentia à carnibus, & alijs cibis prohibitis, vt communis Ecclesiæ vsus satis ostendit. Infantibus autem nondum prædictis vsu rationis infra septennium tales cibos præbere, non esse licitum: nisi consuetudo sit in contrarium: prout ex Caiet. & Cordub. notat *ibidem* Azor. Cuius rei ratio esse potest quam in cit. a quest. 139. tangit Abulensis: quia ad infantem non extenditur obligatio, cum per se nihil agant, sed ipsi agantur, id est, moueantur ad alterius imperium. Consuetudine autem in contrarium existente id scandalosum esset, maxime hoc tempore in quo tale quid posset porrigentes de hæresi suspectos reddere.

Excusatio senum.

Secundo loco ex impotentia Caiet. ait in cit. cap. 3. senes à ieiunio excusari: de quo nihil esse iure constitutum communis omnium sententia est: vt à multis notaturum Azor. habet in memorato cap. 17. quest. 4. ideoque dum senes firmo & valido sunt corpore, ieiunium seruare debent: ita vt etas senilis non præbeat iustam excusationis occasionem, nisi simul ad sit aliqua senilis etatis infirmitas: quæ cum non contingat similiter in omnibus (quandoquidem natura non determinauit in senibus tempus defectus, sicut in pueris determinauit tempus profectus seu augmenti) atque alijs alijs senescat, fit vt definitum non sit tempus certum, in quo debeat quis ex senili etate à ieiunio excusari, prout bene notat Abulensis in seq. quest. 147. sed relinquatur prudentis arbitrio definiendum, quis ex hoc capite legitimam causam habeat, prout Nauar. in Enchir. cap. 21. nu. 16. annotat. Ait tamen Sylu. in verbo ieiunij, quest. 6. vers. 2. quod regulariter ratione senilis etatis, merito excusentur à ieiunio qui septuagesimum annum expleuerunt. In quam sententiam Azor. in eadem quest. 4. alios citat: & Gabr. in 4. distinct. 16. quest. 3. art. 1. notat. 4. communiter eam à doctoribus teneri aunt. Cæterum possumus in fauorem senum cum Caiet. in citato cap. tertio tenere, sicut tenet Azor. quod excusetur à ieiunio Ecclesiastico sexagenarius, nisi ex robustiore complexione constet ipsum posse absque notabili læsione sui, illud seruare. Rationem reddit Caietan. tum *ibidem* tum 2. 2. quest. 147. art. 4. quia communiter vitæ humanæ terminus est annus septuagesimus iuxta illud Psalms 89. Dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni. Vnde etas senilis qua homo ad interitum vergit, potest communiter in anno 60. constitui: iuxta illud ad Hebr. 8. Quod antiquatur & senescit, prope interitum est. Quare sexagenarius, nisi euidenter constet quod possum seruato ieiunio, cibum ipsi oportu- num digerere, ac vitam tolerare: possunt debilitati quam sentiunt

subuenire, frequenti & modico alimento: quoniam senectus est morbus incurabilis, cum quo non est expectandus casus maioris roboris habendi.

De excusatione infirmorum.

Tertio loco ex impotentia, Caiet. à ieiunio Ecclesiastico excusat infirmos, quando ieiunium manifeste eis nocere potest, aut ex Medicorum timorem Dei habentium sententia, tale quid merito cavendum est. Idem sentiunt tum Gabr. & Sylu. *ille loco cit.* & hic in sequenti quest. 9. tum etiam Abulensis in seq. quest. 148. distinguens infirmos in ægros, qui patiuntur morbum aliquem ex alteratione vel corruptione humorum: & in debiles, qui siue ex precedenti ægitudine, siue ex naturali quadam impotentia non possunt totum cibum eis ad sustentationem necessarium simul & temel sumptum digerere: sed grauantur & relinquuntur in eis humiditates quædam indigestæ morbum generantes: quorum priores in edendo vel abstinendo à cibis, sequi debent non ieiuniorum, sed medicorum regulam, inquit Abulensis: posteriorum vero eadem est ratio, quæ senum. Eandem doctrinam ex Palud. habet Nauar. in cit. nu. 16. Additque ex ipso Caiet. ad antea memorat. art. 4. excusari etiam ratione infirmitatis, illos qui tam debilis complexionis sunt, vt vacuo stomacho dolorem capitis, aut vertiginem patiantur, aut tota nocte calere & dormire nequeant. Si quæras an hoc obcedat quantum cumque infirmitas contracta sit propria culpa. Respondetur affirmatiue. Paludano in 4. distinct. 15. quest. 4. art. 2. conclus. 5. & Rosella in verbo ieiunium num. 21. quia non obstante propria culpa, talis infirmitas (vt supponimus) vere seculum vebit impotentiam ad ieiunandum sine læsione notabili.

Excusatio mulierum quæ sunt prægnantes aut quæ lactant.

Quarto loco ex impotentia Caiet. à ieiunio excusat mulieres prægnantes & lactentes: cui consentiunt tum Palud. Gabr. & Nauar. locis cit. tum etiam Abulensis & Sylu. *ille loco cit.* D. Mart. quest. 146. & hic in cit. quest. 9. versu 5. qui indicat ad talem excusationem requiri, vel debilitatem de qua ante dictum est: vel quod timendum sit de earum periculo si ieiunent, vel de abortu aut defectu alimenti pueri: cuius nocenti vitandi causa non tantum possunt, sed etiam debent ieiunium dimittere, vt docent etiam tum Caiet. *iple ad eundem art. 4. versu ad 2.* & cum eo Nauar. in eodem num. 16. tum etiam Abulensis in cit. a quest. 146. Adde id procedere siue mulieres suos, siue alienos infantes nutrant. Aduerte autem ex eod. Caiet. quia mulieres communiter non sunt tam robustæ naturæ vt vnica refectione possint tantum alimenti sumere, & digerere quod pro se & prole sufficiat, prægnantes & lactentes vt tales, à ieiunio excusari: cum lex sit de ijs quæ vt plurimum contingunt.

Excusatio pauperum.

Postremo tandem loco ex eadem impotentia excusat Caiet. pauperes qui hora prandij non possunt habere sufficientem refectionem: vt solet contingere ijs qui ostentim mendicantes non inueniunt quod eis sufficiat ad famem suam explendam, prout habet Abulensis in præced. quest. 142. eademque est sententia D. Thoma in cit. art. 4. ad 4. & Palud. in præced. concl. 3. Secus verò esse de ijs pauperibus qui habere possunt sufficienter ad vnam plenam refectionem, vt *idem* authores addunt: quod ex se manifestum est: quia in illis ratio impotentie cessat. Excipiendus est tamen, prout alius citatis Azor. habet in sepe memorato lib. 7. cap. 17. quest. 7. illic qui cibos ad refectionem sufficientes habere potest quidem, sed quibus non licet in die ieiunij vesci: vt si mendico hæreticus præbeat refectionem, in qua apponatur carnes sine alijs cibis, qui ad illam sufficere valeant.

De causa necessitatis.

SECTIO II.

Necessitas aliquem à ieiunio excusat, prout Caietanus tradit in verbo ieiunium, cap. tertio, quando cumque ei faciendum est aliquid, quod non patitur ieiunij obseruationem: ipsumque est necessarium ad salutem animæ vel corporis: vt si ad saluandam vitam ei longe, & cito fugiendum sit, nec commode id facere possit ieiunans: vel necessarium est ad

conditionem status sui temporalis: ut si bellum gerens, ita ieiunio debilitetur ut arma gestare, & caeteros belli labores ferre non possit: vel ad vitandum damnum temporale; ut si ex agro colligendum sit frumentum, aut ex prato fenum: vel ad aliquid acquirendum de raro contingentibus: vel ad aliud quod etsi requirat laborem impossibilem cum ieiunio, eum tamen ideo suscipere debeat, quod aliter nequeat se, suamque familiam alere, vestire, dotare filias, sustentare filium in studijs, &c.

Excusatio agrorum & artes laboriosas exercitium.

213. **E**X prædictis Caietanus infert non modo in agricultura, sed etiam in quacumque alia arte laborantes, si non possint ieiunare cum tali labore: sine quo vix, aut ne vix quidem possint acquirere omnia sibi, suæque familiæ necessaria, non teneri de eodem labore minuire, ut possint ieiunare. Quod idem sentientes Azor. in seq. qu. 8. plures refert. Iam si laborantes, sint alias diuites: non possunt quidem ex hac præcisè necessitatis causa excusari ne laborem suum minuire debeant, ut præcepto de ieiunio satisfacere valeant: ex privilegio tamen censeri possunt excusari posito eo quod referunt, tum alij quorum idem Azor. ibidem meminit: tum etiam Medina in Cod. de ieiunio quest. nona: Eugenium quantum concessisse, aut potius declarasse: opifices qui laboriosas artes exercent ut fabros ferrarios, latomos & similes: atque agrorum cultores siue diuites sint, siue pauperes non teneri ad ieiunia sub peccato mortali: & a Confessarijs absolui posse consulendo illis, ut eleemosynis alijsque pijs operibus vacent.

Dixi autem (aut potius declarasse) quia ex Nauar. in eod. nu. 16. illud non tam fuit privilegium, quam declaratio iuris communis: in hoc fundati, quod artifices qui volunt in talibus laboribus vitam agere, vix carere soleant aliqua necessitate per quam excusari possint. Si quidem ea non debet extrema esse, & quæ hominem nisi is provideat, sit extinctura: sed sufficiat talem esse per quam homo reddatur indigens eorum quæ ad vitam sustentationem requiruntur: qualia sunt non tantum cibus & potus quotidiani, sed etiam domus & vestes, aliaque adminicula ad vitam, quæ languoribus est communiter obnoxia; ita ut bene valentes sibi quoque debeant de ijs providere, quibus languentes effecti, sustentare se possint: prout bene notat Abulen. ad cap. 6. D. Matthæi, quest. 143. Ad idem, quod si quis lucrum ad quotidianum cibum sufficiens faciat ex suo labore, non dicatur habere sustentationem, nisi adhuc aliquid ei superabundet, vnde vestes & alia sibi ac suis necessaria habere possit. Ideoque necessitate habendi talia, assumens laborem cum quo ieiunare nequit, excusatur à peccato violationis ieiunij. Quia tamen in re vti dem recte monet cauenda est superabundans providentia: qua scilicet quis plura, quam sint sibi necessaria esse iudicat, ob inexplebilem habendi cupiditatem, quæ refrænda est Dei timore, & amore celestium rerum. Quia nihil prodest homini si vniuersum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur. Matth. 16.

214. Sed quaerit aliquis. An prædicta excusatio ex necessitate laborandi, habeat locum pro eo etiam die ieiunij in quo operarij laborem intermittunt; siue quod sit dies festus, siue quod occurrat occupatio, quæ ieiunio non adfert impedimentum. Respondendum est cum Azor. in cit. quest. 8. eam locum habere posse in duobus casibus. Alter est, cum nisi ieiunium soluant reddentur ad labores & operas inepti in posterum. Alter vero, cum ex labore præterito sunt nimium defatigati. Cui responsioni fauet quod Abulen. habet in præced. quest. 141. in fine, viatores qui subsistentes alicubi in die ieiunij ita debilitantur ieiunando, ut non possent conuenienter persequi suam peregrinationem, excusari à ieiunio. Porro in dubio; num aliquis talis casus occurrat necne, determinandum relinquitur arbitrio viri boni: sicut & cum de aliquibus artificibus dubitatur, an talem laborem coniunctum habeant cum exercitatione suæ artis, ut merito excusentur à ieiunio. Quod etiam ibidem Azor. notat.

Ratio iudicandi. De labore sufficiens ad excusandum à ieiunio.

215. **A**D quod arbitrium recte formandum iuuabit aduertere illud, quod abulen. in seq. quest. 143. habet; quod

non debeat quis putare se excusatum à ieiunio propter quamcumque afflictionem quam sentiat ieiunando simul, & laborando: quia illi etiam qui non laborant, aliquantulum affliguntur si ieiunent, nec tamen ideo excusantur à ieiunio. Neque etiam contra putare debeat se tam strictè obligatum ad ieiunium, ut oporteat ipsum sustinere omnem afflictionem quam potest; atque adeo non obstante labore ieiunare. Etenim inde ægritudo & debilitas nata est sequi: facta scilicet corporis resolutione nimia per nimium illius motum: Id verò est cōtra intentionem Ecclesiæ præcipientis ieiunium. Nam ea est inducendi homines ad virtutis statum: non quidem pro vno, vel paucis diebus, sed pro toto vitæ tempore. Cui fini repugnat, Ecclesiam per suum præceptum exigere ab illis ut totum omnino quod possunt, faciant: quia inde primis diebus sic debilitentur, ut postea exequi quæ præstare deberent, nequeant. Quæ eadem ratio est, cur etsi operarij mercede conducti teneantur laborare fideliter, nisi que faciant, debeant tanquam rei furti, mercedem acceptam restituere: peccatum tamen sit mortale pro ordinaria mercede, illos ad laborem sic supra modum urgere: quod pro sequentibus diebus debilitentur, ideo quæ lucrum eis cesset: quod ijdem urgentes refundere tenentur ut Abulen. addit.

Itaque in iudicio ferendo de artifice aliquo, an ratione laboris quem subit in exercitio sui operis, excusetur à ieiunio, habenda est ratio mediocritatis ut nec nimius, qui scilicet corpus alterat, requiratur ad eam excusationem: nec ita leuis, ut pauper vexans corpus sufficere putetur. Iuxta quod libenter assentior Azorio loco citato, arbitranti excusari à ieiunio sutores, figulos, Agentios in pecunijs cudendis, vel vasis fabricæ adis laborantes, ite textores, fullones, sementarios, pistores, coriarios, & alios in labore similes: non autem factores, pictores, tonsores, aduocatos, scholasticos, notarios, alios qui minus quam supra dicti laborant dum suas artes exercent. Quæ sententia est Abulen. in eadem qu. 143. Quæ probat, quia in talibus exercitationibus est parus corporum motus, & per consequens parua eorum resolutio, quæ ad restaurationem substantiæ exhaustæ non requirit frequenter cibi sumptionem. Neque in contrarium urgeri potest ante memoratum privilegium Eugenij 4. quia ipsum nihil habet per quod tales eo comprehendendi ceteri possint: ut patet consideranti illius tenorem cuius supra num. 213. meminimus.

Cæterum operarij qui ita robusti sunt, ut labor eos nihil impediatur à ieiunio, ab hoc non excusari existimat ibidem Abulen. iniquens eos, qui fortes labores habent, si possint laborando ieiunare; ad id teneri. Ad quod facit traditum à Medina in Cod. de ieiunio quest. 9. versu De infirmis, pro generali regula. Ut causam habentes ad non ieiunandum, non recedant à præcepto de abstinentia in die ieiunij, ultra quam recedere eis permittitur, quia in illo excessu, quo ultra exigentiam causæ recedunt, perinde est ac si recedendi causam non habeant. Hincque est, quod persona in qua apparet causa aliqua excusationis, non sit statim à ieiunio excusanda omnino, sed causæ exigentia sit attendenda. Vnde frequenter, ut addit Medina, peccant Medici, qui cum id solum concedere debeant infirmis in die ieiunij quod infirmitas postulauerit, indistincte eis indulgent non ieiunare.

Excusatio non valentium cum ieiunio exequi opera ad qua tenentur.

217. **S**Econdo loco ait Caiet. in eodem cap. 3. à ieiunio excusari ex necessitate eum, cui debuit aliquod opus incumbit, quod exequi non potest seruans ieiunium. Sicut enim lex ieiunij non impedit opera necessaria, iuxta antedicta; ita nec opera debita: sicque, ut ille ait, excusatur is qui tenetur ad iter, quod non potest facere cum observatione ieiunij. Item vir qui si ieiunet non potest vxori debicum suo tempore reddere: similiter vxor quæ ob ieiunium non potest se viro gratam seruare, eo quod macilenta & pallida per illud effecta, ab eodem viro despiciatur. In quibus Caietano consentiunt Nauarrus & Medina, ille in fine ante citati num. 16. & hic quest. 9. item citat. versu. ad hanc, qui rationem adfert, quod Ecclesia instituens ieiunium, non intendat obligare cum tali notabili damno, quale creditor inferretur, si ei notabilis momenti debitum non redderetur.

218. Tertio loco dici potest eos qui in rebus officio curtiorum funguntur, similiter excusari: quando executio officij ipsorum necessaria est, nec cum ieiunio est ipsis possibilis. De qua re Abulensis ad cap. 6. D. Matth. & Palud. in 4. distin. 15. ille quest. 141. & hic quest. 4. art. 2. concl. 6. volens excusari tales non solum cum non possunt, sed etiam cum non æque bene possunt, sine tali officio vivere. Volens similiter excusari eos qui se locarunt ad annum integrum: non item eos qui ad certum diem, nulla necessitate cogente; quia tunc cessat ratio debiti in qua istiusmodi excusatio fundetur. Idem ex Medina in cit. quest. 9. dicendum est de mercatoribus sæpe iteragentibus ad nundinas & loca varia, si laborem cum ieiunio impossibilem suscipiant ex necessitate: siue eo quod non possint aliter se & familiam suam sustentare. Idem etiam ex Navar. in eodem num. 16. de iis qui ex officio vel ex obedientia obligantur docere verbo aut scripto, vel audire confessiones: nec possunt ieiunando tali obligationi satisfacere. Item etiam in vniuersum de ijs quibus laborem, quem cum ieiunio sustinere nequeunt, necessarium est suscipere ad sui vel suorum sustentationem: aut ad fame, honoris, status, rerumque habitatum conseruationem: aut ad bonum aliquod notabile acquirendum iustum, & honestum, ad quod alias non speratur opportunitas. Hoc à Medina notatum ibidem versu hoc tamen, probatur: quia Ecclesia instituens ieiunia, non intendit homines ad ea obligare tanto rigore, villorum causa debeant vel damna noxia sentire: vel lucra alioqui iusta & licita amittere: prout patet à simili, quia piscatio halecum, opus alioqui fertile, in diebus festis, etiam Dominicis, permittitur per cap. Licet, de ferijs: quoniam ea non est semper opportuna. Item non obstant prohibitione facta iudicibus tunc iudicandi, conceditur diebus festis iudicialis strepitus si necessitas urgeat, aut pietas; ex cap. finali eod. tit. Solet etiam ex hoc eod. cap. indulgeri messis & vindemia in iisdem diebus quando timetur ne fructus pereant.

Porro cum necessitas non viget, vt quis suscipiat laborem non patientem secum ieiunium, quia nihil indiget eo ad aliquid comparandum quod sibi aut suis necessarium sit: aut licet egeat, potest tamen eum differre donec ieiunij dies transierit. Cum inquam, tale quid contigerit, ieiunium soluens non excusatur à peccato ob suscipiendum laborem, quia non soluit virgente necessitate; sed pro voluntatis libito. Præcepta autem præferenda sunt ijs que sunt voluntatis. Ideo enim consilia intelliguntur sequenda saluis præceptis: nec temporalia lucra præferenda sunt spiritualibus. Hæcque est omnium communis sententia vt aliquot in eam citatis notat Azor. in memorato lib. spirituo cap. 17. quest. 9. Vbi etiam mouet questionem de eo quem contingit sua culpa ita labore fatigatum esse, vt ieiunium seruare non possit: in peccato illud soluendo. Ad quam eodem modo quo ad a propositam de eo qui indidit: e peregrinationem suscepit. Palud. in cit. articulo 2. concl. 5. respondet; nempe non peccare: quia necessitas illum excusat. licet in eam sua culpa deuenit; sicut & illum qui sua culpa in granem morbum inciit. Quod si, adit Azor. in fraudem legis se labore fatigauerit: peccatum qui dem commisit, in eo quod lassitudine voluerit causam dare violationi ieiunij: ea tamen data non peccauit soluendo postea ieiunium.

De causa pietatis.

SECTIO III.

219. Ex pietate Caietanus in eodem capite tertio, à ieiunio excusari ait quoscumque, qui alicui maiori bono incumbunt, quod prestare nequeunt ieiunando. Idemque docens ad secundam secundæ D. Thomæ quest. 147. art. 3. sub finem: rationem addit, quia si ieiunium obseruaretur, intentionem addidit, quia si ieiunium obseruaretur, intentionem Ecclesie: quæ quoniam præcipit ieiunium vt promotiuum ad bonum, nullo modo intendit obligare ad illud, prout impedimentum est maioris boni: quandoquidem intentioni promotiui ad bonum, repugnat vt maius bonum impediatur. Vnde ipse infert excusari à ieiunio eos qui pietatis seu misericordie operibus, siue spiritualibus siue corporalibus vacant si cum ea vacatione ieiunare nequeunt: quia talia opera meliora sunt ieiunio; sicut & misericordia virtus est melior, quam abstinentia ex D. Thom. secundam secundam quest. 30. art. 4. Quam doctrinam Navar. approbans in Enchir. cap. 21.

num. 17. mouet ex eod. Caiet. & Syluestro, restringendam esse: vt non procedat in ijs, qui aliquid talium operum principaliter faciunt ob mercedem, vt solent mercenarij. Sic enim inquit Caiet. loco posteriore citato, non excusantur à ieiunio qui concionantur aut confessiones propria sponte audiunt, vt pecunias lucentur. Dictum est, principaliter: quia vt addit Navar. si facerent principaliter ob necessitatem sustentandi se de qua ante dictum est. nu. 218. vel ob pietatem seu causa misericordie aut diuini cultus; ob mercedem autem minus principaliter tantum, locus esset excusationi.

Addit Caiet. in cit. cap. tertio, quod etiam Navar. approbat & consentaneum est iis quæ docet Abulensis in præced. u. q. 140. peregrinationem ad loca sancta non necessariam, sed tantum voluntariam, non excusare à ieiunio, exceptis duobus casibus. Alter est cum persona quæ peregrinatur talis auctoritatus est, vt ex illius peregrinatione multum augeatur communis deuotio. Alter vero cum seruo deuotionis sic accendit ad peregrinandum, vt animæ peregrinantis utilius sit peregrinari, sine ieiunio, quam ieiunare sine tali peregrinatione. Ratio vtriusque est: quod ieiunium non debeat esse impedimentum maioris boni, sicut esset in posteriore casu, vt de se manifestum est: & in priore ex eo probatur, quod bonum commune melius sit bono priuato. Dixit autem, non necessariam, quia secus esset, quando ex voto aut Superioris iussu, vel à Confessario imposita, deberet peregrinatio suscipi, nec posset commode differri: vt ex Gabriele habet etiam Navar. in sequenti num. 19. Huc referri possunt duo dubia quæ tractat Azor. in 1. parte Moral. instit lib. 7. cap. 8. quest. 1. & 7.

220. Vnum est an amici, vel socij gratia liceat frangere ieiunium. Alterum, an idem liceat ob metum grauem, qualis est imminens mortis, captiuitatis, carceris, tormentorum, iacturæ bonorum ex toto vel ex magna parte. Ad quorum prius respondendum est licere, cum proximi necessitas id exegerit, vt in casu quo Spiridon Episcopus carnem in Quadragesima comedit, de quo idem Azor. Ratio est, quia id censetur esse misericordie opus. Non licere autem cum necessitas proximi nihil tale exegerit: quia in eo nec infirmitatis nec pietatis aut necessitatis causa excusans aderit.

Posterius autem distinctione explicatur. Nam solui non potest ieiunium, si talis metus incutitur in odium Catholicæ Religionis: sicut fieri potest ab hæreticis nostri temporis & ab alijs infidelibus. Tunc enim malum quod uis potius ferendum esse, quam frangendum ieiunium: patet ex Martyrum exemplo, qui durissima pati maluerunt, quam acquiescere compellentibus in odium Christianæ Religionis, comedere idolothya.

Sin autem incutiat alia de causa, solui potest ieiunium. Sic vxor cuius ieiunium viro Catholico ingratum est, ideoque illam vexat clamoribus, iurgijs, dissidijs, ac etiam verberibus: ad vitandam talium malorum grauem molestiam, potest soluere ieiunium: vt præter eos quorum Azor. meminit, sentiens Abulensis & Caiet. ille in seq. quest. 149. & hic loco citato ex secunda secunda. Ratio vero hæc reddi potest: quod pax summo peregrata sit Deo, iuxta illud Psal. 75. Et factus est in pace locus eius: contrariaque discordia inter coniuges, adeo ingens malum fit, vt negari non debeat ipsum de ijs esse, ob quæ ieiunij omisso permitti censeri potest ex intentione Ecclesie, volentis iugum imponere tantum leue, ad Christi imitationem.

Quod autem ille putat in eo casu opus esse dispensatione: hic vero opus esse commutatione in aliud opus, auctoritate Episcopi Navar. ait in cit. cap. 21. num. 19. Id magis esse consilij, quam præcepti. Et ratio est, quod ab omnibus receptum sit teste Syluestro in verbo ieiunium numer. vigesimo quando ex causæ soluendi ieiunium euidencia, quam vel ipsi habemus, vel vir bonus ac eruditus, siue medicus si siue Confessarius siue alius, se dicit habere; certum est nobis, quod ieiunare nequeamus: tunc nos posse propria auctoritate ieiunium dimittere: vitato tamen scandalo.

De causa existimata.

SECTIO IV.

221. Hactenus de triplici causa vera excusante à ieiunio: restat vt dicamus de causa existimata & de auctorizata. Illa igitur ex Caiet. in memorato cap. 3. est rationabilis causa quæ ad soluendum ieiunium sufficiens existimatur ab eo qui iei-

iuinare debet, vel à suadentibus, eruditissimè & bonis viris, quales debet in dubio consulere, vt non ieiunet: etiam si in rei veritate, ea non sit causa sufficiens. De illa documentum hoc, idem Caiet tradit. Quod si absque fraude aliqua credat quis, se à ieiunio excusari ob laborem vel alium occurrentem: ideoque frangat illud, non censetur peccare violatione precepti de ieiunio; sicut censetur fraudulenter agens. Huius ratio est, quod talis, nec per se agat contra preceptum de ieiunio: utpote qui nullam illius violandi habet voluntatem: ita vt ipsum nequaquam frangeret, nisi crederet se in occurrente casu excusari à peccato violationis eiusdem. Nec item contra agat per accidens; quia supponimus interuenisse diligentiam, tum in examinanda causa, an ea esset rationabilis; tum in euentibus considerandis ac prouidendis, ad scandalum aut proximi damnum vitandum. Quæ doctrina accommodata est tranquillandis conscientiis personarum timoratarum, quæ alioqui vexarentur scriptulis, subinde verentes ne se committantur peccato transgressionis ieiunij; vel collationem largiorem faciendo, vel aliter ieiunium soluendo: siquidem tutam conscientiam formare non possunt ex eo, quod causam habuerint, quam illi iustam ac rationabilem esse putant; vt corporis debilitatem, vel nocturni somni defectum vel alium huiusmodi. Quod cum ita sit, monendi quidem sunt vt sollicitè causam eiusmodi expendant: nec patiantur sibi à carne & demone imponi: sed non sunt facile de peccato violationis ieiunij damnandi: ne seruantes ieiunium prout possunt, atque adeo sufficienter ad vitandum peccatum saltem mortale: contingat eis illud omnino omittere tam in damnantis quam ipsorum perditionem animæ iuxta illud. Si cæcus cæco ducatur præter ambo in foueam cadent. Prout scilicet contingeret si ter ieiunanti in hebdomada tempore Quadragesimæ, eo quod putet se pluries ieiunare non posse; aliquo dicente ei, quod non excusetur à peccato, nisi ieiunet quotidie, ipseque ieiunium omittat omnino. Cauendum est tamen incurrere in aliquid extremum, vt sine rationabili causa excusetur aliquis: quia in eo peccaretur, prout peccatur à Medico declaranti sine rationabili causa, quod possit quis ieiunium frangere sine cœnando, siue veritos cibos edendo; quod Syluester notat in verbo Ieiunium questione 7. in fine.

De causa authorizata.

SECTIO V.

223. **Q**uod attinet ad causam authorizatam, ea est, quæ quævis rationabilis videatur, dubitatur tamen an sit sufficientis ad excusandam à ieiunio: ideoque ad Superiorem recurritur, vt ipsius authoritate suppleatur quod deest. De ea documentum hoc Caiet tradit in eod. cap. 3. vt qui aliquam à ieiunio excusantem causam habet rationabilem quidem, sed suo iudicio, aut alterius cuius consilio regitur, non sufficientem, sed dubiam; exponat negotium suum fideliter Superiori, sequaturque arbitrium ipsius, authoritate sua id quod deest suppletis: siue dispensando, cum ei videtur sufficientem adesse causam: siue commutando ieiunium in elemosynam, vel orationem, aliudve opus pium, cum de causa sufficientia dubitat, vt sic suppleat quod iudicat deesse ad eandem sufficientiam. In talibus autem casibus nomine Superioris vt Caiet addit intelligitur Episcopus: aut si is aditi commodè non potest proprius Curatus: & apud Religiosos, ipsorum Prælati siue mediatas vt Generalis aut Prælati; siue immediatas vt Prior, Guardianus, Rector, & eiusmodi alij: quando quidem nulla ratio persuadet oportere passim pro eiusmodi minimis, Papam adire, vel etiam Episcopum, quando difficile quoque fuerit ipsum adire.

224. Addit idem Caietanus sub finem eiusdem cap. posse authoritate Episcopi ieiunium transferri ex vno die in alium: vt ieiunium vigiliæ Sancti Ioannis occurrentis in festo corporis Christi, transferri in diem præcedentem: sicut occurrentis in die Dominico extra Quadragesimam ordinariè transferretur in præcedentem diem Sabbathi ex cap. 1. De obseruatione ieiuniorum. Eadem docet Syluester in verbo Ieiunium. quest. 7. Vbi & bene addit, quod etiam Abulensis quest. 147. habet quando nulla subest causa, nullius quam Romani Pontificis authoritate, ieiunium in vniuersa Ecclesia indictum, relaxari posse. Ratio est, quia ad legis relaxationem requiritur potestas supra eam: & fideles omnes excepto Papâ subiciantur legi ieiunij tanquam inferiores: qui legem Superioris relaxare

non possunt, vt habetur in Clement. Ne Romani, de electione; secus autem esset de ieiunio quod in diocesi iniungeretur Episcopali authoritate, quia ad illud relaxandum Episcopus sufficientem habet authoritatem.

Cum autem subest causa, generale etiam ieiunium vt iam diximus, potest ab eo in sua diocesi relaxari: & eo absente à Parocho in sua Parochia, tanquam à Iudice ordinario pro penitentiali foro: item quæ à Prælati in Religiosa familia cui præest. Ac potest non quidem dispensando absoluit, liberâ dove simpliciter à ieiunij lege; siue ex toto, siue in his vel illis diebus (quod refertur per ante propositam rationem:) sed ex Nauar. in Enchir. cap. 21. num. 21. singulariter alicui iusta de causa indulgendo, ne hoc vel illo die ieiunet, aut etiam, quando necessitas occurrentis exegerit, hac aut illa hebdomada Quadragesimæ. Immo pro magnitudine necessitatis, totâ vna Quadragesima non ieiunet. Nam non esset alioqui satis prospectum fidelibus, si ad Romanum Pontificem oporteret omnino recurrere in necessitatibus quotidie occurrentibus, cum ob loci distantiam, aut alia impedimenta, frequenter contingat vt ille consuli non possit.

Si opponas Episcopum nullam potestatem habere in ieiunij lege, & multo minus cæteros. Respondetur ex eodem Nauar. quod conuetudo recepta, sufficientem illis ad id potestatem dederit, vt dare potuissent deducit ex cap. Cum contingat de foro compe. r. & ex cap. Dux simul. De officio ordin. Vt autem in tali dispensatione error vitetur, conueniens est causam defectum suppleri commutatione ieiunij in elemosynam vel orationes vel aliud pium opus, prout dispensans iudicauerit magis in Domino expedire.

Documenta de re proposita.

226. **S**uper sunt de hac re notanda aliquot documenta pro communi praxi. Primum est, quando Papa sine iusta causa in ieiunio dispensat, validam esse dispensationem: ipsum tamen in eo peccare. Cum vero cæteri dispensant sine causa, non tantum ipsos peccare, sed etiam dispensationem nihil valere, prout communi Canonistarum sententiam esse notat Azor. in prima part. Moral. instit. lib. 7. cap. 13. quest. 6. Quoad peccatum autem probatur: quia contra rationem est, ac etiam scandalosum, & per consequens peccatum, præcepto tam sancto velle vulnus infligere sine causa. Quoad inualiditatem vero, quia gesta quidem ab habente sufficientem potestatem valida esse possunt, non tamen gesta à non habente potestatem, vt de se patet. Sed aduerte (quod etiam notat Azor.) excusatione dari à peccato & validam esse dispensationem, si Prælati bona fide putet iustam adesse causam relaxandi ieiunium in casu ei proposito; illud alioqui nullo modo relaxaturus.

Secundum est, in ieiunio quod susceptum est voto, eum posse dispensare qui in cæteris votis idem potest: eum item posse, tum illud ipsum, tum etiam in penitentiam à Confessario impositum, commutare; qui potest cætera opera siue suscepta voto, siue in penitentiam imposita commutare; nam ipsum eiusdem est cum illis ordinis.

Tertium est, ex eadem causa iusta, qua prædicti possunt subditis suis relaxare ieiunium posse & sibi ipsis. Istud ex Syluestro, Soro, & Caiet. Azor. habet loc. cit. & probat quia licet nemo propriè iurisdictione utatur in seipsum, permittitur tamen eodem iure vti, quo cæteri: cum non debeat deterioris conditionis esse, quam illi.

227. **Q**uartum est, quod consequenter Azor. ex Nauar. & Caiet. habet: Prælatum non debere in hac parte seculum pulsum esse, nec rem in subditi conscientiam reuocare: sed ieiunium relaxare penitentis, quantumvis causa cui relaxari possit, dubia sit. Ratio est, quia nulli periculo peccati, vel erroris, aut fraudis se exponit: quia indubio melior est conditio ipsius, quoad rem arbitrio suo commissam: sique in dubio cœnandus est liberum suæ potestatis vsum potius habere, quam cogi ab ea abstinere. Subditi vero alia est conditio: cum in dubio, res non sit arbitrio suo relicta, sed ipse ad Superiorem recurrere compellatur, tanquam is qui in propria causa nequit iudex esse; sibi que relicta exponatur periculo peccati & erroris: quo periculo liberatur, conformando se iudicio sui Superioris, in re de cuius malicia non habet euidenciam: immo & medici aut Confessarij, alteriusque boni & periti viri iudicio, afferentis quod legitimam à ieiunio habeat excusationem: quia quantumvis res

for. d.

forte aliter haberet, excusaretur tamen à peccato per ignorantiam probabilem, cum ad illud vitandum, in tali casu id fecerit, quod faciendum esse habet communis Doctorum sententia.

228. Quintum est: dubium esse, An quando causa fuerit incerta & dubia, Parochi auctoritas sufficiat ad relaxandum ieiunium. Pro cuius utraque parte auctore idem Azor. in eod. cap. 18. quæst. 3. proponens: sententias ipsorum putat conciliari posse distinctione: dicendo nimirum quod ea quæ negat sufficere, locum habeat, cum est facilis: quæ vero affirmat, cum est difficilis ad Episcopum aditus. Ita ut absente Episcopo cum veget necessitas, Parochus tãquam supplens illius vicem, possit quãdo causa fuerit dubia, ieiunium relaxare, eo modo quo ante dictum est, non item presente Episcopo, qui facile a liri potest. Neque consuetudinem plus auctoritatis in hac re tribui sse Parocho, etiamsi aliud Azorio videatur argumento esse potest, quod sit vñ receptum ut vñ bonæ conscientie, nisi necessitas vgens impediatur, recurrant ad episcopum pro habenda facultate soluendi ieiunium, siue in comedendo pluries, siue in vrendo cibis veritis. Nec certe apparet quare ratione consuetudo, quæ plus illi tribueret, possit rationabilis censeri. Vnde reuocanda videtur sententia, Caeterani in cir. cap. 3. facultatem relaxandi ieiunium Parocho de consuetudine concessam, restringentis ad casum in quo Episcopus nequit commode adiri. *Qua etiam restrictioe Nauar. virtut. in Encir. cap. 21. nu. 21.* Itaque si aliquis dubitans num sufficientem habeat causam recurrat pro relaxatione ieiunij ad Parochum, hic ralem causam examinare debet: quam si certo cõperiat, nec dubitet sufficientem esse, declarabit illum posse tali de causa ieiunium soluere. Is enim, cui suo, vel alterius boni & periti viri iudicio evidens est, esse iustam causam habere soluendi ieiunij, nulla opus habet relaxatione. Si vero examinata inueniat incertam ac dubiam, vterque medici Deũ rimentis, aut alterius boni peritice viri consilio, qui certo iudicet causam sufficientem: contentus erit sola, sicut prius, declaratione sufficientie. Sin autem neque hac ratione possit aliquid certi de causa sufficientia cognoscere, penitente in pro relaxatione remittet ad Episcopum si commode adiri possit; aut etiam ad Papam, si talis relaxatio peteretur quæ videretur absolute à lege ieiunij Ecclesiastici; el si non adesset commoditas Superionis facile adeundi, relaxare eo modo quo ante dictum est, cum communicatione in elemosynam, vel in orationes vel alia pia opera, prout res postulare videbitur.

229. Postremum est Confessarium ut spiritualement medicum posse quidem Penitenti ipsam interroganti fidem facere, quod iustam causam habeat soluendi ieiunium, si rem ita habere certo agnoscat, non autem ieiunium in dubia causa relaxare: sicut nec potest Medicus, autem alius vir peritus & bonus ab aliquo consultus: quod ex Angelo Rosel. & Sylu. notat Azorius lib. 7. cap. 18. quæst. 4.

CAPVT DECIMVM OCTAVVM.

Deiis que vrgent nos ad Ecclesiastici ieiunij obseruationem.

SVMMARIVM.

230 Vrgent nos ad ieiunij obseruationem, tum illius preceptum tum Christi & Sanctorum exemplum: de quo varij sacra scriptura loci notantur.

231 Ieiunij honestas & iucunditas.

232 Eiusdem virtutis triplex, quarum prima est, vitia comprimere.

233 Secunda, mentem eleuare.

234 Tertia, virtutem largiri & premia.

235 Coniungenda cum ieiunio, ut ipsum sit meritorium.

236 Quo debeat ieiunans seruare, tanquam sibi, aut tanquam proximo, aut tanquam Deo debita.

230. **N**E in examinandis causis à ieiunio Ecclesiastico excusantibus caro abhorrens ab illo, perturbet iudicium rationis, habere oportet ob oculos ea, quæ ad eiusdem ieiunij Ecclesiastici obseruationem nos vrgent; qualia sunt. Primo, præceptum grauissimum, de quo dictum est hætenus. Secundo, exemplum in primis Christi Domini, qui ieiunauit quadraginta diebus & quadraginta noctibus, sæpeque e-

furiit. Deinde Sanctorum, quibus sine dubitatione idem quod Apostolo ex prioribus ad Corinth. cap. 9. curæ fuit, vt castigarent corpus suum & in seruitutem redigerent ne reprobi efficerentur: prout contigit ei, qui epulabatur quotidie splendide Luc. 16.

In veteri Testamento Sanctorum ieiunantium exempla proponuntur. Cap. 24. Exod. vers. 18. & cap. 34. vers. 28. cap. 9. Deut. vers. 9. & 18. de Moyse: c. 20. Iudicum, vers. 26. de filiis Israël pugnantibus contra filios Benjamin: cap. 7. lib. 1. Regum vers. 6. de iisdem congregatis in Masphat tub Samuele propheta: & ca. 31. in fine de filiis Iab es Galaad, qui sepelierunt Saulem: cap. 3. lib. 2. Regum vers. 35. de Dauide ob occisum Abner iurante se nihil gustaturum ante Solis occasum: & cap. 12. vers. 16. de qui monitus à Nathan, ieiunauit pro patulo ex Be: habee suscepto: cap. 20. lib. 2. Paralip. vers. 3. de Iosaphat prædicante ieiunium vniuerso Iuda cap. 8. lib. 1. Esdræ vers. 21. de Esdra prædicante quoque ieiunium & cap. 1. lib. 2. vers. 4. de Nehemia qui ieiunasse dicitur: cap. 3. Tobie vers. 10. De Sara quæ dicitur tribus diebus, & tribus noctibus non manducasse: cap. 4. libri Esther vers. 3. De Iudæis ieiunantibus: & cap. 4. Iudith. vers. 7. de iisdem qui dicuntur humiliasse in ieiunio animas suas: quod ante factum erat à Dauide dicente in Psal. 34. Humiliabam in ieiunio animam meam: & in sequen. cap. 8. vers. 6. De ipsa Iudith dicitur, quod ieiunabat omnibus diebus vite sue præter sabbatha: & c. 36. Ieremie vers. 9. prædicatur ieiunium in conspectu Domini omni populo in Ierusalem: Danielis cap. 10. vers. 3. Daniel ipse commemorat suum ieiunium, & Ionæ 3. ad prædicationem Ionæ Niniuitæ ieiunant. In nouo Testamento autem ieiunantium exempla habentur Matth. 9. vers. 14. de discipulis Ioannis Baptistæ: cap. 2. D. Lucae vers. 37. de Anna propheta: cap. 13. Actuum vers. 2 & 3. de Propetis & Doctoribus qui erant Antiochiæ: & cap. 14. vers. 22. de D. Paulo & Barnaba. Habentur & prope innumera ex historijs Ecclesiasticis & Patrum vitis. Nam exemplum Christi imitariæ Diui Ioannis & SS. Apostolorum qui exhibuerunt seipso: (iuxta D. Paulum in posterioribus ad Corinth. cap. 6.) sicut Dei ministros in multa patientia, in ieiunijs, in vigilijs, &c.] plurimum in hac pietatis Christianæ palæstra se exercuerunt & excelluerunt.

De ieiunij honestate & iucunditate.

SECTIO I.

Tertio ad ieiunandum nos vrgere possunt, illius tum honestas, tum iucunditas, tum maxime ingens illius virtutis. Honestas illius tanta est, quanta gulæ ei oppositæ cupiditas, non modo in Christiana, sed etiam in prophana philosophia prudentum consensu damnata tanquam homine indigna. Illius vero iucunditatem Sapiens ostendit Ecclesiastici 31. cum ait: Somnus fanitatis in homine parco, dormiet vsque mane, & anima ipsius cum ipso delectabitur. Ostendit quoque experientia: quæ constat magram ex fanitate aut fanitatis diurnitate capi oblectationem; sicut ex ægritudine, & illius diurnitate, magram molestiam. A: ex ieiunio fanitatem, & ex crapula ægritudinem prouenire dubium non est: quia ieiunium facit vt stomachus supra cibum præualere possit: ad bonam illius digestionem, & proportionalem in singula membra distributionem; vnde fanitas causatur, & vita prolongatur: contrarium vero facit crapula. In quam sententiam Diuus Chrysost. in homil. De Iona Propheta. Si diligenter inquit seruari volueris, inuenies ieiunio corpora roborari validius: & si meum respuis sermonem, medicorum te doceat disciplina, qui parcitate, salutis nominant matrem. Nam pedum dolores, capitis vertiginem, subitaneas mortès, & cætera quibus febres, arque languores comparatur, ex luxurijs atque voluptatibus auunt generari: & tanquã de fonte, noxios riuos ad corporum lesionem & animarum perturbationem commere testantur. At vero diabolus, carnis nostre causam, quasi iustum patrociniũ attripens, inter tentatione suggerere solet, vt inquit D. August. in tractu de vilitate ieiunij. Quia facis quia ieiunas: defraudas animam tuam, non ei das quod delectat, tibi ipsi ingeris pœnam, tuus ipse tortor & cruciator exillis. Deo ergo placet quod te crucias; ergo crudelis est qui delectatur pœnis tuis. Responde, inquit D. Aug. huic tentationi. Exerccio me plane, vt ille patcat; do de